

Rzymskie denary na polskim polu

9 maja 2016

Miłośnik historii znalazł na polu ornym k. Zalewa (woj. warmińsko-mazurskie) skarb złożony z 86 srebrnych denarów, bitych w I i II wieku n. e. w Cesarstwie Rzymskim. Starożytne znalezisko trafiło do zbiorów lokalnego Muzeum w Ostródzie.

Odkrywca skarbu Przemysław Kulpa powiedział PAP, że na cenne znalezisko natrafił przypadkiem, gdy na prośbę znajomego rolnika szukał na polu ornym k. Zalewa tropów dzików, które nocami „dobierały się” do kopców kiszonki. „Monety leżały rozsypane na powierzchni ziemi. Prawdopodobnie zostały wydobyte podczas orki i wypłukane przez deszcz” – mówił.

Kulpa, który jest nie tylko leśnikiem i myśliwym, ale też członkiem Towarzystwa Miłośników Ziemi Suskiej zrzeszającego pasjonatów lokalnej historii, powiadomił o swoim odkryciu służby konserwatorskie. Decyzją elbląskiej delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków starożytne monety zostały przekazane w depozyt do Muzeum w Ostródzie.

Jak powiedział PAP dyrektor tej placówki Marek Jankowski, jest to niezwykle cenny nabytek, bo tak dużego znaleziska rzymskich denarów z tego okresu nie odnotowano po 1945 r. w całym woj. warmińsko-mazurskim. Muzeum w Ostródzie miało dotychczas w swoich zbiorach tylko trzy tego typu monety.

Według archeologa z ostródzkiego muzeum Łukasza Szczepańskiego, skarb spod Zalewa składa się z 86 srebrnych denarów datowanych na koniec I i II wiek n.e. Najstarsza moneta została wybita w rzymskiej mennicy w 96 r. za panowania cesarza Nerwy, najmłodsza pochodzi z przełomu lat 194-195, czyli czasów Septymiusza Sewera.

„Prawdopodobnie jeden z egzemplarzy to suberatus, czyli

produkt fałszerstwa menniczego, powstały przez pokrycie miedzianego rdzenia warstwą srebra. Trzeba to jednak jeszcze potwierdzić dokładniejszą ekspertyzą” – mówił.

Takie niepełnowartościowe odmiany denarów o zaniżonej zawartości srebra wprowadzono do obiegu w przypadku nadmiernego obciążenia skarbu cesarstwa np. wydatkami wojennymi. Stosowano je również do handlu z ludami barbarzyńskimi poza granicami imperium.

Zdaniem Szczepańskiego, można przypuszczać, że monety zostały ukryte w ziemi na początku III wieku n.e. Jak mówił, odkrycie należy łączyć z ludnością kultury wielbarskiej, czyli zamieszkującymi wówczas te tereny plemionami Gotów i Gepidów. Nie sposób natomiast ocenić, czy skarb został zakopany przez właściciela z powodu jakiegoś zagrożenia czy był to depozyt o charakterze wotywnym.

W ocenie archeologa, analogiczne znaleziska z obszaru tzw. środkowoeuropejskiego Barbaricum świadczą, że napływ rzymskiego pieniądza miał w tym okresie charakter masowy. Było to związane nie tylko z kontaktami handlowymi czy wyprawami łupieżczymi plemion z Północy. Administracja rzymska wypłacała też barbarzyńcom żołd za służbę w oddziałach pomocniczych i roczne trybuty w zamian za zachowanie spokoju na granicy dunajskiej.

Starożytny skarb spod Zalewa zostanie po raz pierwszy zaprezentowany na zamku w Ostródzie 14 maja podczas Nocy Muzeów. Potem monety będą poddane konserwacji, po zakończeniu której wzbogacą stałą ekspozycję wystawową tej placówki. W miejscu odnalezienia denarów muzealnicy zamierzają – po uzyskaniu zgody właściciela pola i służb konserwatorskich – przeprowadzić sondażowe badania archeologiczne.

Rzymskie denary są kolejnym skarbem, odkrytym przez pasjonatów historii związanych z klubem odkrywcy Towarzystwa Miłośników Ziemi Suskiej. Pod koniec ub. roku prezes tego stowarzyszenia

Krzysztof Kępiński znalazł w okolicach Jerzwałdu niezwykle rzadki miecz typu spatha, pochodzący z IV-V wieku, czyli z późnego okresu wpływów rzymskich.

Wcześniej członkowie grupy przyczynili się do odkrycia w tej samej okolicy skupiska ok. tysiąca wczesnośredniowiecznych zabytków, w tym kilkunastu unikatowych trzewików, czyli okuć pochew mieczy. Natomiast w 2009 r. k. Susza natrafili na skarb złożony z blisko 150 krzyżackich szelągów i brakteatów z początku XV wieku. Za każdym razem prowadzili – za zgodą konserwatora zabytków – legalne poszukiwania z użyciem detektorów, a znaleziska przekazywali do Muzeum Warmii i Mazur.

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl